

נראדה אור

פרשת חיי שרה תשפ"ב

גליון צ שנה ב

באור רבנו"ק מלעכוויטש קודיטונ

שניני אור

בשבועיים האחרונים נסיונו לצעוד במדור זה בשבילי אמונתו של אברהם אבינו, מתחלה ביארנו כי אמונת אברהם היה כה בהירה עד שלא חשש להחזיק בה אף נגד כל העולם, שבוע שלאחמ"כ חודנו כי עיקר מבחן האמונה הוא דוקא בענינים שבין האדם לקונו - להכיר שהבורא יתברך מנהיג ומנהל כל מצב וליישר את הלב להתרצות בהנהגת הבורא, ננסה השבוע להאיר זוית נוספת בענין אותה שמענו מהר"ר אלעזר זילברפרב. כאשר עומד האדם במצב כלשהו ומשמים מזכים אותו להתחזק באמונה, עדיין קיימת מניעה להגיע לתכלית הנרצית - מטבעו הלא מרגיש הוא שאמנם נכון כי עבודתו כעת להתחזק באמונה, אך מי יתן והמצב יחלוף ובמהרה ישוב לשגרה הברוכה - ללא התמודדות מיותרות, הרגשה זו מעמידה את עבודתו במצב זה כעבודה של בדיעבד - אמנם לא זו התכלית אך מה לעשות וזהו תפקידי כעת, כמובן שעבודה מתוך הרגשה שכזו אינה מכה שורשים בעומק הלב.

ההרגשה הנכונה היא ממש לא כך, כאשר עומד הוא במצב כלשהו עליו להכיר כי כעת אין תכלית גדולה וטובה יותר עבורו, תכלית החיים להאיר בלבנו אמונת ה', פעמים נשיג זאת מתוך מצבי רוגע ושלווה ופעמים דוקא מתוך מצב סוער יותר, אך מה שברור ומחשבה על תכלית אחרת מאשר המצב בו הנני עומד, הסתכלות שגויה היא על תפקידנו בעולם.

ביאר זאת אחד המגידים במשל נמרץ וידוע לאדם עשיר שהיה לו בן יחיד שחלה ל"ע במחלה קשה, ביום מן הימים שמע כי בעיר רחוקה קיים רופא מומחה היכול להעלות ארוכה למחלת בנו, מיהר האיש לשכור כרכרה נוחה, מפוארת ומאובזרת, בה יסע עם בנו לאותה עיר, למחרת בבוקר הזמין עגלון מנוסה להוביל אותם בדרך הארוכה, יוצאים לדרך, מזג האוויר מצוין והנסיעה בכרכרה נוחה ונעימה, רק אנהותיו של הבן החולה הפריעו מעט את מלוא ההנאה.

פנה העגלון ואמר לאב, הנסיעה כה נעימה, הכל כ"כ מוצלח, מדוע צריך היית להביא את הבן החולה להפריע את הנאתנו...

כאשר בא אליעזר לקחת את רבקה לאשה ליצחק נא' ויושם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי, פירש אחד הצדיקים בדרך צחות שאליעזר אמר שאינו יכול לאכול קודם שיתפלל - עד אם דברתי דברי, ויאמרו לו דבר - התפלל כבר, ויאמר עבד אברהם אנכי - אצל אברהם התפילה אינה מסתיימת כ"כ מהר...

ברוח זו ניתן לומר כי אליעזר מתחיל לספר את כל הקורות עד מציאת רבקה ויאמרו לו דבר - ספר במהירות ונתקדם לתכלית, ויאמר עבד אברהם אנכי - עבודתו של אברהם היא האמונה - אנכי ה' אלקיך - פירש מרן אדמו"ר מהר"א ז"ע, מבחינתו זו התכלית להתבונן בהשתלשלות הענינים ולהאיר בלבי אמונת ה', לא קיימת כעת תכלית גדולה יותר...

זכרות קודש

היהודי בעבודתו מקדש מקומו ושעתו

שמקדש נפשו בהיותו בהם ולהיפך בהיפך ח"ו, כידוע מאמר הרה"ק הר"ז מאניפולי ז"ע בדברי המשנה (אבות ג, ב) שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים, ולא אמרו הרי הם לצים, והכוונה בזה שאם אין מדברים ביניהם דברי תורה, סימן הוא שמקום זה היה מושב לצים ונשפע על ידם היפך הקדושה במקום זה, ומדה טובה מרובה כאשר עוסק בתורה ועבודה שנמשך קדושה במקומו.

בדרך זו ביארו בספה"ק הכתוב (שמות יט, יח) והר סיני עשן כולו, עש"ן נוט' עולם שנה נפש, כי בני ישראל זיכרו וקידשו עצמם במ"ט ימי הספירה, עד אשר במעמד הר סיני היו נפשותם בשלמות הקדושה, ואף המקום הוא הר סיני והזמן הוא יום נתינת התורה נתקדשו בשלמות הקדושה.

צדיקים מקדשים כל דורם וזמנם

והנה הצדיקים בגודל עבודתם ממשיכים קדושה בבחי' שנה, עד שמזכים לכל בני דורם להתקדש בקדושת הזמן, כדאיאת במדרש (ב"ר ג, ח) ויהי ערב ויהי בוקר (בראשית א, ה), ויהי ערב אלו מעשיהם של רשעים ויהי בוקר אלו מעשיהם של צדיקים, ערב מורה על זמן שיש בו הסתר וחשכות ובוקר על זמן מקודש ומאיר, כדאיאת בשם משמואל שבשב"ק לא נאמר ויהי ערב ויהי בוקר, כי אף ליל השבת הוא בבחי' יום שמאיר באור קדושת השבת, ויהי ערב אלו מעשיהם של רשעים, כי הרשעים בשפלות מעשיהם מחשיכים ל"ע אף זמני הבוקר והאור להיות בבחי' ערב. ויהי ערב אלו מעשיהם של צדיקים, כי בכח עבודתם וקדושתם מאירים כל הזמנים להיות אף הערב בבחי' בוקר.

וכן איתא בגמ' (ברכות לה) בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, כלומר לא רק שאנשי דורות הראשונים בלבד היו נעלים יותר, כי אם כל מציאות הזמן בדורות הראשונים היה נעלה ומקודש יותר מבדורות האחרונים, כי נתקדש על ידי עבודת הצדיקים, כאשר אמר הרה"ק הר"פ מקארץ ז"ע לבעניו שניהגו בכבוד ביותר באחיהם הגדול מחמת שנוול בהיות הבעש"ט הק' עדיין ח'י, ומכח הבעש"ט היה העולם מקודש יותר.

זהו ביאור דברי המדרש כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים, שהצדיקים בעבודתם לא קידשו ורוממו את נפשם בלבד, כי אם כל בחי' הזמן נתעלה על ידם, וכל אשר חי בעולם בשנותיהם נתקדש ונתעלה על ידם.

יעזור השם יתברך שנוזה לידבק בהשם יתברך ולקיים מחשבתו יתברך בבריאת העולם בגילוי כבוד מלכותו בכל עניני הבריאה, ונוזה לכל ההשפעות טובות בגשמיות וברוחניות ללא שום מניעות ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

רעזא דרעיון חיי שרה תשע"ד

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כ, א).

איאת במדרש (רבה נח, א) יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה (תהלים לו, יח), כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים, בת כ' כבת ז' לנוי, בת ק' כבת כ' לחטא.

יש לבאר מהו הן תמימים ומהו שנותם תמימים.

שלשה בחינות בבריאה שתכליתם לגלות כבוד השם יתברך

איאת בספה"ק ומקור הענין עוד מהקדמונים כי הבורא יתברך ברא בעולם שלשה ענינים עולם שנה נפש, עולם הוא המקום, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, שנה הוא הזמן, ואחר שברא המקום והזמן ברא נפש הוא נפשות הנבראים. והנה תכלית כל הבריאה בכדי שיתגלה כבודו יתברך בעולם, כדכתיב (ישעיהו מג, ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, עם זו יצרת לי תהלתי יספרו (שם פ"א, א), ולתכלית זו ברא הקב"ה שלשה ענינים אלו, ענין המקום כדכתיב (תהלים יט, ב) השמים מספרים כבוד אל-ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע, שמכח המקום נתגלה כבודו יתברך, הזמן כדכתיב (שם פ"א, א) יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחווה דעת, שהוא גילוי מלכות ה' ואלקותו מכה הזמן, וכן נפשות הנבראים תכליתם להאיר כבודו יתברך בעולם הגשמי.

לעתיד לבוא כאשר יקוים (ישעיהו מ, ה) ונגלה כבוד ה' יהיו שלשה ענינים אלו בשלמות, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (שם י"א, ט), מורה על שלימות גילוי כבודו יתברך בבחי' עולם, וכן הזמן ונפשות הנבראים יתגלה בהם כבודו יתברך בשלמות. אבל בזמן הזה קודם הגילוי דלעתיד תלוי הכל בעבודת האדם, שכפי זיכוכו את נפשו ודבקותו בהשם יתברך בתורה ומצוות, נמשך מבחי' נפש לבחי' עולם ושנה לקדש המקום והזמן.

האופן בו אפשר לקדש הבריאה בחלקי הזמן המקום והנפש

כי יש זמנים אשר המה מקודשים מצד הקדושה הנשפעת בהם מלעילא כשבתות וימים טובים, אשר הזמן מצד עצמו מעורר האדם לידבק בהשם יתברך, וכאשר ממלא האדם ימיו בעבודת הבורא ומקדש עתותיו לעשות בהם רצונו יתברך, ממשך על ידי זה מהזמנים המקודשים לקדש אף שאר זמנים, כנאמר בזמר ששה ימים המקבלים קדושה משבת קדשך, וכן איתא בזה"ק (ח"ג ט"ז) תלמיד חכם הוא בחינת שבת, כי מכח עבודתו ממשך קדושת השבת אף לימות החול. וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קטו, א) אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני כי הטה אזנו לי ובימי אקרא, שבכח עבודתו וזיכוכו קרא לכל ימיו והעלה בחי' הזמן לקדושה.

כן הוא בענין המקום אשר יש מקומות שנתקדשו בקדושה עליונה כקדושת ארץ ישראל וכדו', אשר מכח המקום נשפע קדושה באדם העומד בו, ובכח עבודת האדם להמשיך קדושה ממקומות המקודשים לשאר מקומות, ע"י

זעיר ורב

הרחבה בדברי הזוהר הקדוש הנודעים בפרשתן במשנת רבוה"ק זי"ע ועפ"י משנתו של רבינו הגה"ק מוהר"ש מבראהין זי"ע לכבוד יומא דהילולא קדישא כ"ו מרחשון

זכאה מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא, והכי פתח רב מתיבתא, מאן דאיהו זעיר איהו רב, ומאן דאיהו רב איהו זעיר. דכתיב ויהיו חיי שרה וגו' מאה דאיהו חושבן רב כתיב ביה שנה, זעירו דשנין חד אזעיר ליה שבע דאיהו חושבן זעיר, אסגי ליה ורבי ליה דכתיב שנים, תא חזי דלא רבי קוב"ה אלא לדאזעיר ולא אזעיר אלא לדרבי, זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, כמה איהו רב בעלויא להחיה עלמא.

[בפירוש מתוק מדבש: 'אשרי לו למי שמקטין עצמו בזה העולם, שעי"ז כמה הוא גדול ורם בעולם העליון, וכך פתח ואמר ראש הישיבה, מי שמקטין עצמו בעוה"ז הוא גדול בעולם העליון, מי שמחזיק עצמו לגדול בעוה"ז הוא נחשב לקטן בעולם העליון, ונרמז ענין זה במש"כ ויהיו חיי שרה וגו', פי' מאה שהוא חשבון גדול, כתוב בו שנה, למיעוט של שנה אחת המעיט אותו, שבע שהוא חשבון קטן, הגדיל והרבה אותו דכתיב שנים לש' רבים, בא וראה שלא הגדיל הקב"ה אלא למי שהמעיט עצמו ולא הקטין אלא למי שהגדיל עצמו, אשרי למי שמקטין עצמו בעוה"ז עי"ז כמה הוא גדול במעלה לעוה"ב].

דברי זוהר הקדוש אלו בפרשתנו נשנו לרוב בספרי החסידות ובספרי רבוה"ק ומשמשים יסוד מוסד בדרך החסידות, לכבוד יוד"ק של רבינו הגה"ק מוהר"ש מבראהין זי"ע נלקט את אשר ביאר במאמר קדוש זה בספרו דברי שלום בכמה מקומות, בשילוב דברי רבוה"ק למעלה בקודש זי"ע.

להלן אשר כתב הגה"ח רש"א שטאם זצ"ל בחיבורו זכר צדיק ממה שקלטה אזנו מתורת מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע:

'בפרשת חיי שרה שמעתי ממנו ... באמצע המאמר הזכיר מש"כ בזה"ק פ' חיי שרה מאן דאיהו רב איהו זעיר ומאן דאיהו זעיר איהו רב, והגיד בשם הרבי ר' נח מלעכוויטש נ"ע כי האדם הוא עולם קטן (אדר"ג פלא), אם הוא בעיניו לעולם הוא קטן ואם בעיניו קטן הוא עולם. (זכר צדיק 1.)

נפלא לציין להמובא בספר בית אבות עמ"ס אבות (פ"א מ"ג) לרבי נפתלי הירץ מלעכוויטש תלמיד מרן הס"ק זי"ע אשר היה ספון בכת"י קרוב למעלה ממאה וחמשים שנה וזה עתה הוהדר לאחרונה בשנת תשע"ט ע"י מכון בית אהרן וישראל בנשיאות כ"ק אדמו"ר מקארלין סטאלין שליט"א, אשר מייחס מימרא זו עוד לרביה"ק מוויטעפסק זי"ע וז"ל:

'שמעתי ממורי נ"ע שאמר בשם הקדוש מו"ה מנחם מענדיל נ"ע מארי דארעא דישראל שפירש עד"ז כשהאדם הוא קטן ושפל בעיניו נבזה אזי הוא עולם מלא.'

בדברי שלום בפרשתן האריך לבאר את דברי הזוה"ק ובשום לב נראה כי לפניו היתה גירסא שונה במעט מהנמצא לפנינו, וזלש"ק:

'איתא בזוהר הק' על זה, זכאה מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, כמה רב ועלויא בההוא עלמא, מאן דאיהו רב איהו זעיר, ומאן דאיהו זעיר איהו רב. מאה דאיהו חושבן סגי, אזעיר ליה מאה שנה, שבע דאיהו חושבן זעיר, אסגי ליה שבע שנים. לכאורה הוא פלא מה שייך זה הרמז דוקא לשני חיי שרה.

ונראה לי לבאר, כי ידוע מזוהר הק' (לך לך עט) כי הנשמה נקרא שרה. ונראה בעיני כי איתמי נקרא הנשמה שרה כשהיא שוררת ושולטת על החומר, וזה מורה לשון שרה. [1] כשהנשמה שולטת על החומר היא מקבלת חיות ממאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, גם היא משפעת לכל הנ"ל, בסוד תנו עוז לאלקים (תהלים סח, לה), ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה (זוה"ק בא לב). וזהו חיי שרה, משמשת לשני אופנים, היא מקבלת חיות מהנ"ל, ומוספת כח וחיות להנ"ל.

שייכות הענין לשני חיי שרה

יסוד מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, כי שני"ה בגימטריא ספיר"ה, ומאה רומז למאה ברכות, כי כל ספירה כלול מעשר, וי' פעמים י' הוא מאה, והוא בסוד הכתר אשר שם כל הספירות ביחוד גמור. ועשרים שנה רומז לחכמה ובינה, תרין ריעין דלא מתפרשין (זוה"ק שמות יא, ויקרא ד), כי יו"ד שבשם הו"יה במלוי יו"ה, הוא יו"ד ואו"ו דל"ת, י' רומז לחכמה, ו"ד הוא גם כן יו"ד רומז לבינה, וזהו סוד תרין ריעין דלא מתפרשין, על כן כתוב בהם שנה לשון יחיד. ושבע שנים רומז לשבעת ימי הבנין, שם שייך לכתוב שנים. והנה כל שהוא בבחינה יותר גדול הוא יותר קטן בעיניו, על כן ענוה הוא סוד הכתר, וד"ל ואכמ"ל, עיין בריש פרשת בראשית מה שכתבתי שם (ד"ה עוד נ"ל). וזהו סוד מאן דאיהו רב איהו זעיר. וזה מאה דאיהו חושבן רב, היינו סוד הכתר כמו שכתבנו, אזעיר ליה וכתב שנה, כי שם הוא סוד ענוה. אבל שבע דאיהו חושבן זעיר, דבאמת הוא בחינת זעיר אנפין סוד ו"ק ועטרה, אסגי ליה וכתב שנים.

אח"כ ראיתי בזוהר הקדוש פרשת חיי דף קכ"ב ע"ב, אמר רבי שמעון אינון חיינן כולהו לעילא וכו' רזא דמלא וכו', אלא כולא חד, מאה שנה כללא דכולא, קודשא בריך הוא דאתכליל מאתר עלאה סתימא דכל סתימין במאה ברזא דמאה ברכאן בכל יומא, וכן עשרים שנה רזא דיחודא דלא אתפרש מחשבה ויובלא לעלמין, בגין כך כתיב שנה שבע שנים, אילין אתפרשן וכו' מתפרשן בדינא ורחמי וכו', בגין כך כתיב שנים. ותחת המאמר הזה הביאו התוספתא, זכאה איהו מאן דאזעיר וכו'. הרי בהדיא שכל דברי כתובין ומרומזים בזוהר הקדוש, ות"ל שהנחני בדרך אמת.

ביאור כפל לשון הזוה"ק

'ודברי הזוהר הק', אגב דאתא לידן אבאר כפל לשונו הק', תא חזי דלא רבי קודשא בריך הוא אלא לדאזעיר (וכן הוא לענין גשמיות גם כן, לפני שבר גאון [משל טו, יז], ולפני כבוד ענוה [שם טו, לב]). כי האדם אינו יכול לבא לשום רבי ותוספת אלא על ידי ענוה, כי כשיש לו גאות אפילו עובד כל העבודות שבעולם מאוס הוא לפניו יתברך, כי אין אני והוא יכולים לדור (סוטה ה). ולא אזעיר אלא לדרבי, כי כל הנפילות שיש לאדם הכל על ידי גאות, כשבא לידי התפארות מעבודתו נופל ממדרגתו. ואח"כ [אמר] מאן דאיהו רב בעיני עצמו, סימן שהוא בעצם זעיר, ומאן שזעיר בעיני עצמו, סימן שהוא בעצם רב. ופשוט הוא מאד.'

בפרשת יגש ביאר רבינו עפ"י דברי הזוה"ק טעמא דטעמי המקרא והא לך לשונו:

'רב עוד יוסף בני (מה, כח). רב, טעמו תביר, רמז למאן דאיהו זעיר ולבו נשבר הוא רב, ומאן דאיהו רב איהו זעיר. ובפרשת פינחס הרחיב עוד הדיבור בזה:

'זהנה עוד יש לאלוה מילין בלרב תרבה נחלתו (במדבר כו, נה). כי על תיבת לרב הוא רביעי, ועל ולמעט הוא זקף גדול. בסוד מאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר. על כן לרב הטעם הוא רביעי הוא נקודה שחורה, שהוא מקטין את עצמו כמו נקודה ומכיר שחרותו. ועל כן י' הוא בחינת חכמה (זוה"ק משפטים קכג), כי חכמה הוא כח מה (זוה"ק צו ד), שיהיה בחינת מה. ומי שהוא בחינת מה אזי משפיעין כח ושכל במוח. ונראה לי כי על כן נקרא רביעי, לשון רביעה, כי מי שהוא בחינת נקודה שחורה. אז השכינה שורה עליו, וכמו שנאמר (ישעיה נז, טו) אשכון את דכא.'

ענין אנפי אדם אוכמין

'ואומר אני כי זה הסוד שאמרו בזוהר הקדוש (נח עא), אנפי אריה חירורין, אנפי שור סומקין, אנפי נשר ירוקין, אנפי אדם אוכמין. ואנפי אדם הוא המעלה היותר גדולה הם אוכמין. כי כל מה שהוא גדול במעלה, מכיר ביותר שחרותו ופחיתותו נגד השי"ת. וזה סוד (תהלים יח, יב) ישת חושך סתרו, ענן וערפל סביביו (שם צו, ב). ופירש בזוהר הקדוש (פנחס רכה). כי קאי על כתר חכמה בינה. וזה סוד יוצר אור ובורא חושך (ישעיה מה, ז), כפירוש האריז"ל (עי' עץ חיים, שער הכללים פ"ח) מצד אפיסת ההשגה. וגם מה שהוא יותר במעלה, מכיר שחרותו נגד אור אין סוף ברוך הוא. וכמו שכתבתי באורך פרשת בראשית (ד"ה עוד נראה ל'). וזהו אנפי אדם אוכמין, כי אדם הוא בחינת חכמה כח מה, ומ"ה בגימטריא אדם, שם הו"יה במלוי אלפין, וחכמה היא י' נקודה שחורה. וזהו הטעם של לרב הוא רביעי, כי מאן דאיהו זעיר בחינת רביעי וכמו שכתבתי הוא באמת רב. ועל ולמעט הוא זקף גדול, דכשהוא בחינת זקף גדול בגדלות הוא באמת מעט, כי מאן דאיהו רב איהו זעיר. כן נראה לענ"ד כפתור ופרח.'

באחרונה נשנו הדברים בדברי שלום פרשת דברים:

'עלה רש (דברים א, כא). עלה לשון עליה, רש לשון עני, על דרך מאן דאיהו רב איהו זעיר וכו'.'

בבחינת 'הוא היה אומר' נסיים מאמרנו דנא בדברי רבינו מבראהין בהקדמתו לספרו משמרת שלום, מהן נלמד את ענוותנותו ושפלות רוחו, ומזה נדע ובין את רום מעלותיו ושגב מדרגותיו:

'כאשר ידוע לי עלבון נפשי וידעתי את מכאובי וימי הזקנה ממשמשין ובאין ומששתי את כל כלי ולא מצאתי מאומה ואורחא רחיקא וזוודא קלילא והי תורה והי מצוה דמגני עלי ... אולי אזכה להיות מהמוזכין את הרבים, גם כי באמת בהזדככות ועלוי הנשמה מתעלין הדבורים ג"כ, על כן באמת הספרים והחבורים מתחשבים ומתייקרים מדור לדור כאשר אנו רואים בחוש, ע"כ אקוה כאשר השי"ת חשב מחשבות לבלתי ידה ממנו נדח, ע"כ אחר הזדככות ועלוי נפשי יתעלו הדבורים ואולי אזכה שיתקבלו דברי בישראל.

אכן נתקיימו דברי רבינו בעצמו ומדור לדור ומשנה לשנה מתרבים הלומדים וההוגים בדברי קדשו.

זכותו יגן עלינו.

הרה"ק רבי אליעזר ליבער הגדול מבארדיטשוב זי"ע

כ"ח חשוון תקל"א

עב כזה עד שקידשו וטיהרו את אוויר עירי לאוויר זך ונקי, אוויר רוחני, חמול על עמך, רחם על נחלתך, והושיענו למען שמך.

אליעזר עבד אברהם

רבי ליבער נולד בשנת תכ"ח בערך לאביו הרה"ק ר' אברהם אשכנזי בן הרה"ק ר' שמואל בנו של הגאון הקדוש המקובל ר' שמשון מאוסטרופליא נין ונכד לרבי בצלאל אביו של המהר"ל שהתייחס לרבינו האי גאון - מגזע מלכי בית יהודה עד דוד המלך, אמו של רבינו היתה נכדתו של הגאון הקדוש ר' יחיאל הגדול מנעמירוב שנעקד אף הוא על קידוש ה' בשנות הזעם בגזירות הת"ח ת"ט.

רבי אברהם גורש מקראקא יחד עם כל בני פולין והתיישב בכפר בוסטרוך אשר ברבובת הימים הוקמה על ידה בארדיטשוב ובה נולד וגדל רבינו.

עילוי מופלג וגאון גדול בכל חלקי התורה היה רבינו, דמותו פלאית היא עד מאד, חלק מכותבי קורות הדורות כתבו כי הסתופף רבינו בקל הבעש"ט ותלמידו, המגיד ממעזריטש זאת למרות היותו בן מופלג ביותר, כבר נכתב במדור זה (גליון עז) שהקדוש בעל המגלה עמוקות היה מתגלה אליו מדי לילה ומלמדו כוונות התפילה, כוונות אלו רשמם תלמידו של רבינו הרה"ק ר' ישעיה מדיאנאוויץ שסירב להדפיסם מפני היראה.

רבינו פסע בדרכיו של אברהם אבינו בגמילות חסדים עם כל ברואי מטה, אחד מהמצוות שאחז בהם בכל כוחו היה שבימי השוק הסתובב בין דוכני הבהמות ומשקה את הצאן, ביום מן הימים בקש אליהו הנביא את רבינו וחפשו בשוק הבהמות אולם רבינו אמר לו כי כעת אין לו פנאי אליו... [על כך התבטא הבעש"ט את המובא בראש דברינו].

בפרט עבודתו במצוות הכנסת אורחים רבה ועצומה היתה, עד שהעיד על עצמו שאפילו בפני אברהם אבינו בעולם העליון לא יבוש בקיימו מצוה זו בשלמות, רבינו היה נוהג לעמוד לבדו לפני האורחים ולשרתם כעבדא קמא מריה, לאחד מאורחיו שידע את גדולתו וסירב בכל עוז שיציע עבורו את המיטה ענה לו רבינו בנועם כי מציע זאת עבורו, עבורו שיקבל משלם בעולם הבא, כך הנעים לאורחיו את שהותם בביתו.

כשהתבטא רבינו כי לא יבוש מפני אברהם אבינו בשלמות מצוות הכנסת האורחים שלו, נתעורר עליו קטרוג במרום ונגזר עליו שלא יוציא את שנתו, אך אליהו הנביא המליץ טוב עליו ונתנו לו רשות מן השמים לנסותו ולראות היעמדו דבריו אשר הגיד, אם יעמוד בכך תבטל הגזירה ותמורתה ייגזר עליו להיות נע ונד בארץ שנה אחת.

יוד אליהו הנביא אל רבינו עם פרוש כניסת השבת בדמות עני מרוד אשר ריחו נודף למרחוק, ולא בריח אפרסמון עסקינן... הביא רבי ליבער לפניו דגים אשר הכין לשבת ויין שרף משובח, העניי אכל ואכל כשכל העת מבקש הוא אוכל נוסף באומרו כי זה שלשה ימים שלא בא אוכל לפיו, עד אשר תם האוכל שהכינו לשבת בביתו של רבינו.

עם סיומו לאכול אמר שרוצה הוא לישון במיטת בעל הבית, ונכנס למיטתו של רבי ליבער עם בגדיו המזוהמים ונעליו המלוכלכות, עמוק אל תוך הלילה התעורר העניי וזעק שרעב הוא, רבינו אף אל שכניו להביא לפניו דברי מאכל אחר שכאמור תמו מאכלי השבת בביתו, כך היה משך כל

בחסדו כי גבר עלינו שוב זוכים ומתעסקים אנו בקדשים, מעשי אבות ופעולותיהם למען כבודו ית"ש, כבר הורה זקן - כ"ק מרן אדמו"ר הזקן זי"ע על מאמרם ז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, שיחתם ומעשיהם של עבדי האבות - אבותינו הצדיקים עובדי ד', מתייפים הם מתורתן של בנים - על ידי שבניהם ותלמידיהם בדורות אחריהם עושים תורה מהם.

עבד אברהם אנכי! הכריזו הצדיקים, העבד אין לו רצון משלו, אין לו תשוקה משלו, הוא וכל אשר לו לאדונו הם, עם כליאת נשמתם בתוך עביות הגוף, מכל מקום לא שתו ליבם לגשמיות שבהם, זיכרו ריטשו ועידונו את כלי נפשם הגשמיים, עד שעלו ונתעלו למדרגת ביטול כמלאכי השרת.

'כל הצדיקים, זכיה הוא אצלם שאליהו הנביא מתגלה אליהם, רבי ליבער, זכות הוא לאליהו הנביא אם ניאית הוא שיתגלה אליו, ביטוי מופלא זה התבטא מרן הבעש"ט זי"ע על רום שגב מעלתו בעולמות העליונים, אליהו מלאך הברית כשאישי ישראל זוכה ומקדש עצמו מאד עד כדי שעבוד גופו ורצונותיו באופן מוחלט להש"ת, נגלה ומאיר באיש זה בחינת אליהו, גוף הגשמי שהתקדש ונטהר עד כדי עלייתו בסערה השמימה והתהוותו למלאך משרת בעוצם דבקותו.

אבל רבי ליבער, בכל רגע ורגע קידש וטהר עצמו בסילודין לבוראו, דבקותו התעצמה מעת לעת עד שהגיע הוא בעצמו למדרגת מלאך, וממדרגה למדרגה עלה לא פעם אחת ולא פעמיים, כל ימי חייו!

בדור שאחריו איזוה הרה"ק מבארדיטשוב למקום מושבו את עיר זה שרבי ליבער הקימו, כי נשמתו האלוקית לא יכלה לסבול את אוויר העולם המגושם, אמנם בארדיטשוב - רוח אחרת עמה, רוח קדושה, רוח דביקות, מה נאה את בארדיטשוב העיר ומה יופי יש בך! צדיקי הדורות גילו כי הזכרת שמך בלבד כבר מעורר רחמים למעלה.

לכי נא בארדיטשוב העיר, עמדי לפני כסא הכבוד וקרעי שערי שמים, על הצדיקים, על החסידים, ועל שארית עמך בית ישראל, אמרי לפניו, זכור אהבת הקדמונים, אהבת המלאכים הקדושים והטהורים שעשו רצונך כאן בחומר

אחותינו את היי לאלפי רבבה

בשם כל קהלא קדישא הדין, אנשי שלומינו, מרביצי תורה, תלמידי ישיבותינו הק', רבנן ותלמידיהון, מברכים אנו את אחינו שמעבר לים, אנשי חסידי קוידניוב בעיר התורה באלטימאר, על הירדתמותם המיוחדת למען בית היינו בעת ביקורו המרומם של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בעירם בפרשת לך לך האי שתא.

ועל צבאם הרב החסיד המפוי ר' שלמה ראובן סלאטקין שליט"א

זכות רבוה"ק וזכות התורה תגן בעדם, אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, והיה אמונת עתיך חוסן ישועות, ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות באור רבוה"ק עדי ביאת גואל צדק

הרב שמואל גוטמן הרב ישראל שגור / בשם הנהלת המוסדות

השבת כשמטריח שוב ושוב את רבי ליבער, תוך כדי שריחו נודף למרחוק.

במוצאי שבת אמר לו האורח: בהיות שהגסת דעתך כלפי מעלה נגזרה עליך מיתה ונשלחתי משמים לנסותך, עמדת בנסיון אמנם מיד בעלות השחר חייב אתה לצאת לגלות למשך שנה, רבינו לא איחר מלקיים את דברי העני ומיד יצא לגלות, מכפר לכפר נדד עד שבאחת השבתות הגיע לבראדי וביקש מהפרנס אכסניה לשבת.

בבראדי הגיע לאיש פשוט והמוני שהתנהג אליו בגסות רוח מרובה עד שגירשו מביתו לביל שבת ומחמת קוצר הגליון לא נאריך בתלאות אותה השבת, בצפרא דשבתא הזמינו הגה"ק ר' אפרים - בן החכם צבי לטעוד על שולחנו וכיבדו בכבוד גדול כראוי לאותו קדוש, באומרו יודע אני מי אתם ואשר נגזר עליכם אמנם בבזיונות שספתם בשבת זו כבר נמתקו כל הדינים מעליכם ושובו לכם לאהליכם.

מקים אוהלה של תורה

כידוע הוקמה בארדיטשוב העיר על ידי רבינו משום מעשה שהיה: רבינו היה הולך להתפלל ולהתבודד רבות ביער הסמוך לכפר בה התגורר, כדרכו בקודש האריך בתפילה בדבקות עצומה, באחת הימים עברה שיירת אדון הכפר וירא את היהודי עטוף בטליתו על ידי העץ שרוי בדבקות עצומה, ויאמר האדון אל ליבו אסור נא ואראה את המראה הזה, נגש האדון אל רבינו ויפרוש בשלומו, רבינו ברוב דבקותו לא שת ליבו אל האדון ולא השיב לו לשלום.

וימלא האדון חמה ויאמר לעבדיו ויכו את רבינו מכות נמרצות עד זוב דם, ואילו רבינו עדיין בדבקותו כשלא חלי ולא מרגיש את כל אשר נעשה, עם תום רבינו תפילתו הרגיש את אשר עשו לו ויפול תחתיו מתעלף, הפריץ שב לביתו שמח וטוב לב בהכותו יהודי שהעז פניו אליו, אולם לאחר כמה שעות החל ליבו נוקפם כי הלא יהודי זה התפלל לפני קונו בדבקות עצומה ומה לו כי נטפל אליו, שלח הפריץ לקרוא לרבינו ובקש לפייסו.

אולם לא נתרצה רבינו להתפייס עד שהבטיח הפריץ שביער בו הפליאו בו משרתיו את מכותיהם, יוקם עיירה גדולה שיהווה מקום מושב ליהודים, ועל ידי העץ בו התפלל יוקם בית מדרש גדול ומפואר, הפריץ לא אחר לעשות את אשר נצטווה והקים עיר גדולה ליהודים בלבד ובמרכזה הוקם בית מדרש גדול ומפואר בן חמשת אלפים מקומות ישיבה, סביבה התפתחה גדולה ומפוארת ובה כמה וכמה בתי כנסיות וישיבות עד שנתכנתה בפי העם 'ירושלים דוואהלין'.

רבינו נסתלק כשהוא זקן מופלג ושבע ימים בן מאה ושלוש שנים, שבאותם הימים היה זה חזיון נדיר עד מאד, כשמותיר אחריו בנין וחתנין רבנן ואף בן ובת שטרם מלא להם עשור לחייהם, באשר נולדו לרבינו כשהיה כבר למעלה מתשעים שנה.

כוס תנחומים

טיגורה בזאת לידדינו הדגול, עושה צדקה וחסד,

דין ריכא ובר ריכא,

הרב החסיד ר' משה לייפל שליט"א

חתנו החביב של מורנו הגר"מ זצ"ל

על אבלי הכבד בפטירת אביו הדגול

הרב ר' עזריאל זכרוננו לברכה

יהי רצון שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו,

אך טוב וחסד ירדפוכם כל ימי חייכם

אמונת אום נוטרת, למענך עזור לנשאר

עבד אברהם אנכי! זעקתו של אליעזר עבד אברהם בעומק קליפת ארם נהריים, באמצע שליחותו המסוכנת להכנס אל תוך הקליפות, לסעוד מסעודת כוחות הטומאה בשביל להוציא יקר מזולל, מרגלית מאשפתות, נשמת רבקה אמנו, הנשמה אשר כמבואר בספה"ק (עי' אוהב ישראל בפרשתן ועוד) עומדת אל מול מידת יצחק שחפץ הוא להתבטל כליל להתנהגות הגבורה שמנהיג השי"ת בעולם, בתשוקתו כי עזה לרצונו ית' אינו חפץ למונע כביכול בעד השי"ת להנהיג את עולמו כרצונו, אם חפץ השי"ת להתנהג עמו במידת החסד - מה טוב, אך אף אם ח"ו יעלה ברצונו להתנהג שלא בחסד - גם הוא רצונו ית' ועלינו לקבלו.

אמנם רבקה עומדת למולו וצוחת 'יצחק! הלא אתה שורש הגבורות! יכול אתה להפך הגבורות אל כוחות שכנגד, אם אמנם צדיק בן צדיק אתה ואינך יודע מציאות אחרת מלבד רצון השי"ת ללא כחל ושרק, אך אני בת רשע ואחות רשע וממקום אנשי רשע, כבר יודעת אני את עבודת המתקת הדינים משורשם, עמוד אתה מזווית זו ותתבטל להנהגתו ית' בביטול גמור ואני מזווית אחרת אמתיק את הדינים בשורשם בזכותך ובכוחך'.

עד עצם היום הזה עומדת רבקה אמנו נוכח יצחק עקידתא ומזכירה לו כי פלגא עליו ופלגא על הקב"ה ועת הזמיר יחיש ויגיע, רבקה אמנו בכח אמונתה הבהירה והברורה למרות היותה במקום רשע, כי בכל דבר ודבר הוציאה היא את חלק הטוב שבה, יש בכוחה להפוך את רצונו ית' שישפיע אך טוב וחסד לבני ישראל.

לשליחות זו שלח אברהם אבינו ע"ה את עבדו נאמן ביתו אליעזר, אך אליעזר ירא היה וחושש פן ידבק בו מאומה מן הקרירות, מן הריחוק מאורו ית' על כן זעק בבית בתואל עבד אברהם אנכי! בעבודתו של אברהם, 'עבודת אנכי ד' אלקיך' בה אני עוסק - פירש כ"ק מרן אדמו"ר מוה"ר א"ז, בעבודה זאת אין שום כח שליטה לרע, באמונה בהירה יכול האדם לעבור בכל עמקי נפשו ללא שום פגע רע.

אנשי בני באלטימאר שיחיו נחלת שפרה עליהם בביקורו המרומם של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בקרב מחנם, אך אנו בני ארה"ק המסתופפים הקבועים בצילא דמהימנותא לא זכינו כי יאיר עלינו בדברותיו הק' בשבתות האחרונים, על כן נלמד את הנאמר מפיו בעידן רעוא דרעוין פר' לך תשעה"ח, ואם כי אינם על סדר הפרשה מ"מ ראינו לנכון להביאם באשר הם דיבורים יסודיים בעבודת האמונה בדורנו דור האחרון ואופן ההתחזקות והציפייה לאורו ית' באמת ובתמימות.

כאופן של אמונה פשוטה, הנני מלמד לעם את מציאותך על ידי חקירה והתבוננות ודולים ומשקים הם מתורתי ולאחר מותי הלא לא יהא מי שילמדם ויודיע להם אמונתך. על כן כשבישר השי"ת לאברהם אבינו על לידת יצחק אמר בלבו 'זיפול אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלכן מאה שנה ויולד ואם שרה הכת תשעים שנה תלד', וכמפורשי התורה פירשו את מילת 'ויצחק' כי שמח הוא על דבר זה, הוא אשר נאמר, לא שמח הוא על עצם כשורת הזרע, שמח הוא על גילוי כבודו ית' שיהיה בעת ההוא, על שינוי הטבע כפרסום גדול, ועין בעין יראו כי אלקים שוכן בארץ.

עבד אברהם אנכי! חושבים אתם בתואל ולבן כי בכוחם להכניע את כוחות הקדושה על ידי זריעת בלבול וחושך בקרב עבדי ה'?! לא ולא! הכריז אליעזר עבד אברהם בתוככי מבצר הטומאה, אין אתם מכירים בכח האמונה החדש שיש לו לאברהם אבינו מעת כניסתו לארץ, מכיר ורואה הוא את בוראו בהירות שאין למעלה הימנו! לא תוכלו לא עליו ולא על זרעו אחרינו! לא תשב הנערה עמכם אפילו לא לרגע אחד נוסף, כי מה הוא כוחכם מול אמונה פשוטה ובהירה, מי אתם כוחות הטומאה כלפי הכרה במציאות הבורא, לבלבלנו לא תוכלו, יודעים אנו את ה', יודעים אנו כי 'מלכותו בכל משלה' - אפילו בקליפות, אתם אין כוחכם אלא בדמיון.

ברודער, עומדים אנו בימים טרופים וקשים, מימין ומשמאל גואים הנסיגות כגלים שוצפים אשר מנסים להטביעו במים זידונים, בכל תחום ובכל ענין עלינו להלחם בשארית כוחנו להחזיק בחבל עץ החיים, אך על זמנים אלו כבר אמר איתן אדוננו מלעכוויטש 'דער וואס וועט זיך האלטן - וועט זיך דער האלטן', המחזיק בכל כוחו באור השי"ת - יתחזק ויתעצם בה, כי כלפי השי"ת אין שום שינוי בדורות ובמציאות.

כנסת ישראל! לא נשב עם מרעין בישין אלו אפילו לא יום אחד! לא נאמר היום נלך אחר שרירות ליבנו ומחר אעשה כדבר המלך, היום נלך ונכריז - - -

עבד אברהם אנכי!

'ועל נהרות יכוננה' - די וועלט שטייט אויף לעכטיגע דאווענענ'ס און אויף לעכטיגע לערנענ'ס, עולמנו הרוחני מתקיים על ידי בהירות, בהירות בתפילה, בהירות בתורה - כך אמר רבינו הס"ק מלעכוויטש ז"ע, כשאדם בהיר בדרך ה' מעמיד הוא את עולמו הרוחני על יסודות איתנים, לא עוד הסתר פנים, לא עוד חשכות!

עבודתם העיקרית של רבוה"ק היתה להחדיר אמונה פשוטה זו, לאפוקי מאלו שסברו כי שלימות העבודה תהא על ידי התבוננות והעמקה בפנימיות הבריאה, ועל ידה יגיע האדם לדביקות הנרצית, החקירה איננה מביאה את האדם אלא לאמונה בעת ששכלו משיג אך מה יעשה האדם בעת אשר לבו ומוחו סתומים ולא מאיר בקרבו אור השי"ת.

'כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, בערוב ימי של אברהם אבינו העיד עליה השי"ת כי אכן, זכה

... לא תשב הנערה עמכם אפילו לא לרגע אחד נוסף, כי מה הוא כוחכם מול אמונה פשוטה ובהירה, מי אתם כוחות הטומאה כלפי הכרה במציאות הבורא ...

הוא לאמונה בהירה זו, כנסת ישראל יודעת כבר את בוראה בעצם בריאתה ובכל רמ"ח וס"ה שלה.

[במאמר המוסגר. אמר פעם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כי אמונה באופן זה, למרות שבמושכל ראשון נראה הוא כמדורגה קטנה וקלה להשגה, אך באמת שורשה במידת הכתר הגבוהה מעל גבוה ולמעלה הימנו].

בזאת יובן רצונו העז של אברהם אבינו לזכות לזרע, רצון בדברים גשמיים לכאורה, רצון לדבר שהשי"ת אינו רוצה, אך לא, לא רצה אברהם אבינו בגוף גשמי, רצה הוא בהמשכת האמונה בהירות,

בפסוקי התורה מפורשים היטב רצונו זה של איתן הודיע אמונתך.

ויאמר אברהם ה' אלקים ... ואנכי הולך עריירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר - מה בצע לי באמונתך שהנני מלמד את העם, הלא אין היא

אמונה על ידי חקירה ואמונה פשוטה

באמונת השי"ת יש שני חלקים: החלק האחד הוא אמונה על ידי שמתבונן האדם מי ברא את העולם, וכי אף השמים ושמי השמים לא יכלולך, מהרגשה והתבוננות זו יגיע האדם לאמונת ד' ולדבקות בו, ובה פתח אברהם אבינו כשראה בירה דולקת, רבבות אלפים של אנשים חיו בעולמנו עד לבא אברהם אבינו, אף אחד לא עלה על בדל מחשבתו לעצור לרגע ולשאול 'מי ברא אלה', עד בא אברהם אבינו שהודיע אמונתו בעולם, רבה וקבץ תלמידים רבים שלימדם אמונה ודעת.

אמנם אברהם אבינו בעצמו עם היותו ראש המאמינים על ידי חקירה והתבוננות, מכל מקום השתוקק ורצה לזכות לאמונה פשוטה ללא שום תנאים, בידעו שיבואו זמנים שבהם לא יזכה להתבונן ולראות בגדלות השי"ת, ויסתר ממנו מציאותו על כן התחנן כל העת לזכות לבנים, כי הבן יש בו בעצם פנימיות נפשו את מהותו של אביו, לא ביקש אברהם אבינו עליו השלום בנים גשמיים דייקא, רצה הוא להנחיל כאן בעולם את אמונת השי"ת באופן וצורה שתהפך להיות מציאות בלתי נפרדת ממהות האדם.

בדברות הקודש נתבאר שהוא סיבת הקרבן על בשורת הזרע:

וירא ה' אל אברהם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו. כתב הרמב"ן כי סיבת הקמת המזבח והקרבנות הקרבן היתה כי זו היא פעם הראשונה שנראה הקב"ה אל אברהם אבינו, כי עד עתה לא היה רק בחלום או ברוח הקודש, ועם כניסתו לארץ זכה למראה על כן הקריב קרבן. כי כבואו לארץ ישראל זכה לראות ולהשיג אור אמונה זו, אמונה שלמעלה מטעם ודעת, באמונה על ידי התבוננות הרי פועל כנפשו את ההכרה שיש מנהיג לבירה על כן עושה רצונו, אבל באמונה פשוטה ובהירה מצד עצם נשמתו הרי שכל כולו הופך למציאות אלקית, כלי להשראת שכירתו ית' כתהנתונים בשלימות, השי"ת נראה אליו פנים בפנים ללא שום מחיצה.